

Disainkööök — tunnetuslik nauding

Itaalia — disainköökide hääl

Toivo Rande,

disainmööblisalongide Idee ja Mööbel, Stiil ja Kodu ning Visioon omanik

Ega vist keegi vaidle vastu väitele, et kaasaegse köögidisaini hääl asub Itaalias ja tänaselgi päeval toimub põhiline areng selles valdkonnas just seal. Itaaliast on pärit valdav osa tuntumatest disainköögibrändidest.

Ilmselt on antud fakt enim tänu võlgu „saapamaa” kultuuriruumis kõrgelt väärtustatud köögikultuuritraditsioonidele. Mitte sellepärast, et seal saabastega otse kööki võis tulla või et pikkade õhtute jooksul

köögis elu kees ja pidevalt midagi vaaritati, vaid eelkõige pühendumise tõttu, mida köögile ja toiduvalmistamise kultuurile Itaalias läbi aegade on omistatud. Toidu valmistamise ja köögi kaudu laiemalt väljendavad

itaallased nii tundeid, olemust kui ka identiteeti. Toidu valmistamiseks kulutatav aeg ja selle toimingute väärivus muudavad nii söögitegemise kui ka söömise rituaalseks tegevuseks. Köök ja köögmööbel on läbi

aegade olnud selle riituse vahendiks. Eks seepärast suhtuvadki itaallased köögi materiaalsesse poolde erilise lugupidamisega, mis omakorda on loonud eelduse arvukate kõrghdisaini etalonideks olevate Itaalia disainköögibrändide tekkeks.

Itaalia restoranis pole heaks tooniks söömisele kulutatavat aega ja raha kokku hoida. Sama kehtib ka disainköökide puhul — sellel maal on iseenesest mõistetav, et disainköögi eest tuleb maksta kõrgemat hinda.

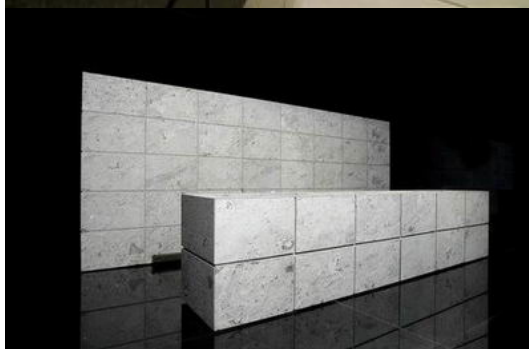
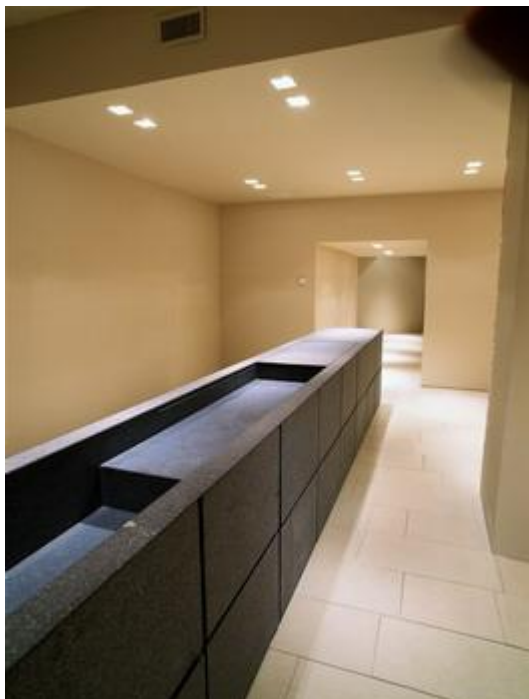
Saksa disainkööök — praktilisema joonega

Vana Maailma köögidisainis paistavad itaallaste kõrval eredamalt silma vaid mõned tuntuimad Saksa disainköögibrändid. Eesmärgiks on seatud

kas nn *world design* tüüpi kontseptsiooni elluviimine ehk itaallaste maitsele lähedase disaini tootmine Saksamaal või Saksa disainikeele esiletoomine kaasaegses võtmes. Kultuurilisest erinevusest lähtuvalt on

Saksa disainköögile iseloomulik mõneti suurem täpsus, detailideni läbimõeldus, teinekord funktsionaalsuse eelistamine efektsel vormil.

Fantaasia ja lennukuse poolest on sakslased itaallastest tunduvalt konservatiivsemad. See ambitsioonikust pisut kärpiv, kuid samas kindlustunnet loov omaduste kombinatsioon on meie põhjamaisele naturile ehk enamgi kontimööda kui itaallaste kõrgelennuline pilootaaz.

Eesti disainkööök?

Kui Eesti disainkööök on olemas, siis milline see on? Arvamusi on erinevaid. Tänavapildi järgi, kus üks disainköögifirma silt teist taga ajab, peaks meil neid olema vähemalt sama palju kui Itaalias. Võibolla on asi selles, et sõnauhendi disainkööök all mõeldakse erinevaid asju. Pole ju meie oma ajaloolisest kogemusest, kasinast talupojaköögist, kus lee kõrval pidi hädapärast ruumi olema aganaleiva või karaski vormimiseks ja koht kannule hapupiimaga, suurt midagi olemuslikku ammutada. Nõukogude stampköögist rääkimata. Kööki ja kööginõu väärtustavat rituaalset suhtumist, mis kannaks vajalikku hingestatust, pole meie rahva mälusopis sorides lihtsalt kusagilt võtta. Pole midagi parata, kui endal ei ole, siis tuleb seda õppida teiste kultuurist, kas siis itaallastelt või sakslastelt. Õppimine ei pea siin sugugi tähendama kopeerimist, vaid pigem teatud kontseptuaalsete lahenduste rakendamist oma võtmes. Pelgalt disainköögi silt seda veel kaugeltki ei tähenda.

Kööginõu oskusest tellija soovi järgi kööginõu ritta seada ei teki disainkööki. Viimane eeldab **disaineri või arhitekti originaalse, toodetes kajastuva kontseptuaalse idee olemasolu**, teatud kandva filosoofia, sõnumi välja töötamist, mida köögidisain oma vormi ja materjalilahenduste kaudu edastab. Kui tootes seda eripärast *feelingut* pole, ei ole ka disainkööki. Kui aga see eripärane aisting eksisteerib, siis võib sellise väärtuse olemasolust juba rääkida. Kuidas vahet teha? Aga väga lihtsalt — kui salongi astudes küsitakse Eestis tehtud köögi kohta, kas tegemist on Itaalia või Saksa disainiga, siis on sisuliselt vastus käes. Kui aga öeldakse, et see teil ju siin Eestis tehtud, mis see ka maksab, ei ole tõenäoliselt eriti põhjust rääkida disainköögist. Sel juhul ei saa ostja seda, mida ei ole, ehk siis disaini ja sellega kaasnevat emotsiooni ja väärikust. Ta saab vaid tuima materiaalse kesta, mis küll justkui midagi meenutab, aga millel puudub lisaväärtus.

Kindlasti on omaette disainiväärtuseks köök, kus arhitekt on värvi, materjali ja vormi kaudu kujundanud köögi ülejäänud interjööri terviklikuks ansambliks. Disainiväärtus tekib sel juhul arhitekti loodud terviku kaudu.

